

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2020/21:SfU3

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2021 inom utgiftsområde 12, som uppgår till knappt 104 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om ändring i socialförsäkringsbalken med ikraftträdande den 1 juni 2021.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (M, SD, V och KD). Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna avstår från ställningstagande när det gäller anslagsbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i de särskilda yttrandena.

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:1 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Ett trettiotal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Budgetprocessen i riksdagen	4
Betänkandets disposition	5
Utskottets överväganden	6
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12	6
Statens budget inom utgiftsområde 12	8
Särskilda yttranden	16
1. Statens budget inom utgiftsområde 12 (M)	16
2. Statens budget inom utgiftsområde 12 (SD)	17
3. Statens budget inom utgiftsområde 12 (V)	17
4. Statens budget inom utgiftsområde 12 (KD)	19
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Propositionen	22
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	22
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	26
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens lagförslag	27

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 12

a) Anslagen för 2021

Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 12 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:1 utgiftsområde 12 punkt 2 och avslår motionerna

2020/21:1832 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 2, 4, 7, 13, 14, 16, 19, 26, 29 och 30,

2020/21:2026 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkandena 2, 4, 7, 13, 14, 16, 19, 26, 29 och 30,

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 39,

2020/21:2633 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 9,

2020/21:2774 av Ebba Busch m.fl. (KD) yrkandena 12, 16, 30, 34 och 43,

2020/21:2970 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),

2020/21:3105 av Julia Kronlid m.fl. (SD),

2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 31 och 32,

2020/21:3523 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 26 och

2020/21:3543 av Ebba Busch m.fl. (KD) yrkande 10.

b) Lagförslaget

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:1 utgiftsområde 12 punkt 1.

Stockholm den 3 december 2020

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Maria Malmer Stenergard

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Malmer Stenergard (M)*, Rikard Larsson (S), Carina Öhlsson (S), Katarina Brännström (M)*, Linda Lindberg (SD)*, Teresa Carvalho (S), Ida Gabrielsson (V)*, Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)*, Julia Kronlid (SD)*, Emilia Töyrä (S), Hans Eklind (KD)*, Björn Petersson (S), Bengt Eliasson (L), Jonas Andersson i Skellefteå (SD)*, Mats Berglund (MP), Ann-Sofie Alm (M)* och Martina Johansson (C).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2020/21:1 i de delar som gäller utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2020/21. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och motionsförslagen finns i bilaga 1 och regeringens lagförslag i bilaga 3.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2021 och de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Under beredningen av ärendet har Försäkringskassans generaldirektör informerat utskottet om myndighetens arbete.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2021 för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn till 103 578 007 000 kronor (prop. 2020/21:1, bet. 2020/21:FiU1, rskr. 2020/21:63). I detta betänkande föreslår socialförsäkringsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. I det avsnittet tar utskottet också upp riksdagens tillkännagivande om skärpt regelverk för efterlevandestödet som redovisats i budgetpropositionen inom utgiftsområde 12. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 12 samt regeringens förslag till ändring i socialförsäkringsbalken.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12

Propositionen

För att regeringens resultatredovisning ska ha en enhetlig struktur, vara mer ändamålsenlig och bättre motivera regeringens budgetförslag har det genomförts ett utvecklingsarbete inom Regeringskansliet. Arbetet har resulterat i förtydligade riktlinjer för utformningen av resultattexter. Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder bör väljas med hänsyn till kontinuitet över tid. Urvalet bör vidare möjliggöra uppföljning och analys ur ett jämställdhetsperspektiv. Förutsättningarna att redan i denna proposition följa de nya riktlinjerna fullt ut har dock varierat mellan olika områden.

Regeringens resultatredovisning utgår från följande mål för utgiftsområde 12: Den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer samt minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn. Den ekonomiska familjepolitiken ska även bidra till ett jämställt föräldraskap.

Indikatorer som regeringen använder för att redovisa resultaten inom utgiftsområdet:

- Barnfamiljernas inkomstutveckling.
- Andelen barnhushåll med låg ekonomisk standard.
- De familjeekonomiska stödens betydelse för hushållens inkomster.
- Föräldrarnas användning av föräldraförsäkringen och föräldraledigheten.

Resultatredovisningen avser att åskådliggöra utvecklingen inom utgiftsområdet med diagram och tabeller, ofta med tidsserier som gör det möjligt att följa en utveckling över tid. Till stor del är redovisningen fördelad på kvinnor respektive män. Redovisningen är disponerad efter de centrala resultatindikatorerna och bedömningsgrunderna.

Regeringen anser att målen för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn är delvis uppfyllda. Familjepolitiken spelar en fortsatt viktig roll för barnhushållens ekonomiska standard, men skillnader består mellan hushåll med och utan barn och även mellan olika barnhushåll.

Resultatet för det första delmålet att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer, bedöms sammantaget som acceptabelt. Den ekonomiska familjepolitiken bidrog under 2019, i samma utsträckning som under de senaste åren, till en god ekonomisk levnadsstandard för barnfamiljerna. Skillnader i ekonomisk levnadsstandard består dock mellan ensamstående hushåll och sammanboende hushåll, mellan ensamstående män och kvinnor liksom mellan barnhushåll där föräldrarna är inrikes och utrikes födda. Att vissa barnhushåll har en låg ekonomisk standard flera år i rad har en negativ inverkan på berörda barns uppväxtvillkor. Det är

framför allt barn som lever i hushåll med en ensamstående kvinna som är utrikes född som har långvarigt låg ekonomisk standard. Träffsäkerheten i framför allt de behovsprövade stöden är dock god.

Resultatet för det andra delmålet att minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn, är oförändrat sedan föregående år. Familjepolitiken utjämnar inkomstskillnader mellan hushåll med och utan barn, med samma styrka som de senaste åren. För vissa hushållstyper, särskilt ensamstående kvinnor med flera barn, finns dock inte samma positiva utveckling av den ekonomiska standarden över tid. Resultatet för detta delmål bedöms som acceptabelt.

Utvecklingen mot ett mer jämställt föräldraskap, mätt som en jämn fördelning av föräldrapenning och föräldraledighet mellan män och kvinnor, går långsamt framåt. Men även för detta mål finns nivåskillnader t.ex. med avseende på föräldrarnas utbildningsnivå och om de är inrikes eller utrikes födda. Även resultatet för detta delmål bedöms som acceptabelt.

Regeringen nämner att det under rådande pandemi har införts tillfälliga satsningar genom bl.a. ett tilläggsbidrag inom bostadsbidraget och den tillfälliga föräldrapenningen. Regeringen anger att behovet av skyddsåtgärder fortlöpande analyseras.

Tillkännagivande

Riksdagen har gjort ett tillkännagivande till regeringen om skärpt regelverk för efterlevandestödet (bet. 2017/18:SfU27 punkt 2, rskr. 2017/18:329). Av tillkännagivandet följer att regelverket bör skärpas dels genom att efterlevandestöd inte ska få lämnas för en längre tid tillbaka än en månad före ansökningsmånaden, dels att regeringen ska utreda frågan om efterlevandestöd ska lämnas till barn som bor i HVB-hem eller liknande. Ett lagförslag om en ändrad retroaktiv utbetalning av efterlevandestöd till en månad lämnades i budgetpropositionen för 2020 och trädde i kraft den 1 januari 2020. En arbetsgrupp i Socialdepartementet ser över regelverket för efterlevandestöd för barn som är omhändertagna för vård på eller boende i verksamhet som bekostas av det allmänna. Regeringen avser att återkomma med förslag om begränsningar i efterlevandestödet. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar att det sedan flera år pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Utskottet välkomnar utvecklingsarbetet som bidrar till att förbättra resultatredovisningen från regeringen till riksdagen. Resultatredovisningen är bl.a. ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen.

Resultaten redovisas liksom tidigare år med en bra struktur och illustreras med ett antal tabeller och diagram. Ett flertal av dessa har en uppdelning på män och kvinnor som åskådliggör könsskillnader. Vidare uppvisar flera dia-

gram och tabeller tidsserier som möjliggör en analys över tid. I år är redovisningen nedkortad och mer koncentrerad utan att det utelämnas viktig information. Utskottet välkomnar att det i större utsträckning än tidigare förekommer utvecklade resonemang om hur prioriteringar, indikatorer, strategier och övriga mål relaterar till målet för utgiftsområdet och att det finns utvecklade beskrivningar av vad indikatorerna mäter. I likhet med tidigare år har Försäkringskassan bistått med att utveckla indikatorer för att beskriva hur de olika familjepolitiska stöden bidrar till målpuppfyllelsen.

Utskottet konstaterar att trots betydande resursförstärkningar av de familjepolitiska stöden under de senaste åren består inkomstskillnaderna mellan hushåll med och utan barn, liksom mellan hushåll med inrikes och utrikes bakgrund. Ensamstående löper större risk för ekonomisk utsatthet, särskilt ensamstående kvinnor. Enligt utskottet är det av stor vikt att de familjeekonomiska stöden fortsätter att bidra till goda uppväxtvillkor för barn och att skillnaderna i ekonomisk levnadsstandard mellan de olika barnhushållen minskar genom att de med de lägsta inkomsterna får stöd. Utskottet delar regeringens bedömning att en ojämställd fördelning av betalt och obetalt arbete innebär att arbetsinkomster och livsinkomster för kvinnor och män skiljer sig åt, vilket i sin tur leder till att fler kvinnor än män har en låg ekonomisk standard. Utskottet anser sammanfattningsvis, mot bakgrund av de iakttagelser som gjorts ovan, att de övergripande målen för utgiftsområde 12 endast delvis har uppnåtts.

De tillfälliga förstärkningarna av socialförsäkringsskyddet innebär en ekonomisk trygghet för föräldrar som behöver avstå förvärvsarbete på grund av spridningen av det nya coronaviruset. Utskottet vill understryka att regeringen nog ska analysera fortsatta behov av skyddsåtgärder med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19.

Statens budget inom utgiftsområde 12

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt regeringens förslag och antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2021 inom utgiftsområde 12 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (V) och 4 (KD).

Propositionen

Anslaget 1:1 Barnbidrag

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Barnbidrag bestäms till 33 680 849 000 kronor för 2021.

Anslaget får användas för utgifter för allmänna barnbidrag, flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag. Anslaget får även användas för utgifter för tilläggsbelopp till familjeförmåner. Antalet barn i åldrarna 0–16 år beräknas öka under prognosperioden, vilket medför högre utgifter för barnbidrag och flerbarnstillägg. Utgifterna för förlängt barnbidrag beräknas öka eftersom antalet barn i åldrarna 16–21 år också förväntas öka. Utgifterna för tilläggsbeloppet förväntas bli högre.

Anslaget 1:2 Föräldraförsäkring

Regeringen föreslår att anslaget 1:2 Föräldraförsäkring bestäms till 47 651 790 000 kronor för 2021.

Anslaget får användas för utgifter för föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning samt ålderspensionsavgift för dessa förmåner. Kostnaderna för föräldrapenningen beräknas öka till följd av ett fortsatt högt barnafödande, en stigande timlön och männens ökade uttag av föräldrapenning. Även utgifterna för tillfällig föräldrapenning ökar till följd av ett ökat antal barn i åldrarna 0–12 år. Om spridningen av coronaviruset fortgår kan fortsatt höga kostnader för tillfällig föräldrapenning förväntas.

Anslaget 1:3 Underhållsstöd

Regeringen föreslår att anslaget 1:3 Underhållsstöd bestäms till 2 593 662 000 kronor för 2021.

Anslaget får användas för utgifter för underhållsstöd. Betalningar från bidragsskyldiga föräldrar återförs till anslaget. Underhållsstödet för barn som har fyllt 15 år höjdes den 1 januari 2018 och den 1 augusti 2018 med 150 respektive 350 kronor per månad. Den 1 januari 2019 höjdes stödet för barn i åldrarna 11–14 år med 150 kronor per månad. Antalet barn med underhållsstöd förväntas minska som en följd av att fler föräldrar reglerar underhåll för barn på egen hand.

I propositionen föreslås att underhållsstödsbeloppet ska höjas med 150 kronor per barn och månad för barn som är 15 år eller äldre och med 100 kronor per barn och månad för barn som är yngre än 15 år. Underhållsstöd ska därmed lämnas med 1 673 kronor i månaden t.o.m. månaden då barnet fyller 11 år, med 1 823 kronor i månaden fr.o.m. månaden efter den då barnet har fyllt 11 år t.o.m. månaden då barnet fyller 15 år samt med 2 223 kronor i månaden fr.o.m. månaden efter den då barnet har fyllt 15 år. Anledningen är enligt regeringen att dagens underhållsstöd inte täcker fullt ut hälften av normalkostnaden för barnet efter det att hänsyn har tagits till barnbidrag och studiebidrag. Detta gäller särskilt de äldre barnen inom underhållsstöds-systemet. Förslaget ska träda i kraft den 1 juni 2021 och tillämpas första gången för underhållsstöd som avser juli 2021. Förslaget innebär att det behöver göras ändringar i socialförsäkringsbalken.

Anslaget 1:4 Adoptionsbidrag

Regeringen föreslår att anslaget 1:4 Adoptionsbidrag bestäms till 14 784 000 kronor för 2021.

Anslaget får användas för utgifter för bidrag till kostnader för internationella adoptioner. Bidrag lämnas för adoptioner som förmedlas av en sammanlutning som är auktoriserad enligt lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling. Antalet barn som kommer till Sverige genom adoption fortsätter att minska. I propositionen föreslår regeringen att anslaget ska minskas med 6 miljoner kronor för att finansiera Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds stöd och kunskapsförmedling till bl.a. kommuner (utg.omr. 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg).

Anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Regeringen föreslår att anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd bestäms till 1 018 600 000 kronor för 2021.

Anslaget får användas för utgifter för barnpension och efterlevandestöd. Antalet barnpensioner förväntas öka liksom antalet efterlevandestöd. Antalet barnpensioner ökar eftersom antalet barn i tonåren, där barnpensioner är vanliga, beräknas öka. Medelbeloppet för barnpension, som styrs av inkomstindex, förväntas också öka. Även utgifterna för efterlevandestödet förväntas öka svagt.

I propositionen aviserar regeringen att den avser att lämna förslag om att begränsa efterlevandestödet för barn och ungdomar som är omhändertagna för vård på eller boende i verksamhet som bekostas av det allmänna. Förslaget föreslås leda till minskade utgifter för 2021.

Anslaget 1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag

Regeringen föreslår att anslaget 1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag bestäms till 5 366 856 000 kronor för 2021.

Anslaget får användas för utgifter för omvårdnadsbidrag och vårdbidrag samt för statlig ålderspensionsavgift för dessa förmåner. Den 1 januari 2019 ersatte omvårdnadsbidraget den del av vårdbidraget som ger ersättning för barnets tillsyns- och vårdbehov. Enligt övergångsbestämmelserna till regeringen om omvårdnadsbidrag finns det en möjlighet att under en övergångsperiod fortsätta att lämna tidigare beslutade vårdbidrag, vilket innebär att det kommer att ske en successiv överföring av utgifter mellan anslagsdelen vårdbidrag och anslagsdelen omvårdnadsbidrag under de kommande åren. Överföringen kan komma att ta något längre tid än vad som tidigare beräknats eftersom Försäkringskassan från den 1 juli 2020 getts en möjlighet att besluta om en förlängning av ett beslut om vårdbidrag (prop. 2019/20:126, bet. 2019/20:SfU23, rskr. 2019/20:285).

Anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår

Regeringen föreslår att anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår bestäms till 8 070 800 000 kronor för 2021.

Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för pensionsrätt för barnår. Utgifterna förväntas öka de kommande åren till följd av att fler barn föds och att timlönerna ökar.

Anslaget 1:8 Bostadsbidrag

Regeringen föreslår att anslaget 1:8 Bostadsbidrag bestäms till 5 180 666 000 kronor för 2021.

Anslaget får användas för utgifter för bostadsbidrag till barnfamiljer och till unga som fyllt 18 men inte 29 år. I december 2019 betalades bostadsbidrag ut till drygt 165 000 hushåll, varav fyra femtedelar var barnhushåll, resterande del var ungdomshushåll utan barn. Den övervägande delen av barnhushållen, totalt 117 000, utgörs av hushåll med hemmavarande barn. I de flesta av dessa hushåll, 57 procent, finns ensamstående kvinnor. Utgifterna för bostadsbidraget styrs i huvudsak av utvecklingen på arbetsmarknaden och sysselsättningen. Det innebär att det framför allt är konjunkturutvecklingen som med viss eftersläpning påverkar utgifterna. Som en följd av den pågående spridningen av det nya coronaviruset har arbetslösheten ökat, vilket inneburit att antalet hushåll med bostadsbidrag ökat under 2020. Även demografiska förändringar påverkar, t.ex. ett ökat antal födda barn och om fler barnfamiljer får uppehållstillstånd i Sverige.

Motionerna

Moderaterna

I kommittémotion 2020/21:3523 yrkande 1 föreslår Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) att riksdagen anvisar 220 000 000 kronor mindre till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2021. Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisas 170 miljoner kronor mindre än regeringen till följd av följdjusteringar inom andra utgiftsområden. Till anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd anvisas 150 miljoner kronor mindre än regeringen till följd av förslag om att rätten till efterlevandestöd bör avskaffas för barn och ungdomar som bor i familjehem, stödboenden eller HVB-hem. Till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisar motionärerna 100 miljoner kronor mer än regeringen. Enligt motionärerna bör det införas en tidsgräns i aktivitetsstödet, vilket innebär att fler blir berättigade till bostadsbidrag.

I motionens yrkande 2 anges att rätten till efterlevandestöd bör avskaffas för barn och ungdomar som bor i familjehem, stödboenden eller HVB-hem.

Även i kommittémotion 2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 26 anges att rätten till efterlevandestöd för barn och ungdomar i HVB-hem, familjehem och stödboenden bör avskaffas.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2020/21:3105 föreslår Julia Kronlid m.fl. (SD) att riksdagen anvisar 3 140 000 000 kronor mer till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2021.

Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisas 1 530 miljoner kronor mer än regeringen. I motionen anförs att tillfällig föräldrapenning bör kunna utges till båda föräldrarna vid mödravårdsbesök. Vidare bör en mjukare bedömning av rätten till graviditetsspenning göras. Den sjukpenninggrundande inkomsten bör skyddas fram till dess att senaste barnet har uppnått tre års ålder och antalet dubbel dagar bör ökas från 30 till 60 dagar. Antalet s.k. pappadagar bör ökas med fem dagar. Till anslaget 1:4 Adoptionsbidrag anvisar motionärerna 2 miljoner kronor mer än regeringen för att adoptionsbidraget ska kunna höjas med 10 000 kronor per barn och följa kostnadsutvecklingen. Till anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd anvisas 142 miljoner kronor mindre än regeringen. Anslaget kan sänkas till följd av förslag om att det för rätt till efterlevandestöd ska krävas att barnet bor i Sverige och är svensk medborgare alternativt har EU/EES-medborgarskap samt att föräldrarna hade svenskt medborgarskap eller EU/EES-medborgarskap eller var folkbokförda i Sverige vid dödsfallet eller försvinnandet. Till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisas 750 miljoner kronor mer än i regeringens förslag för att stärka bostadsbidraget för familjer med svag ekonomi. Slutligen föreslår motionärerna ett nytt anslag, Bidrag till förstföderskor, till vilket anvisas 1 000 miljoner kronor för att täcka engångskostnader som uppstår i samband med att det första barnet föds.

Motsvarande förslag finns i yrkandena 2, 4, 7, 13, 14, 16, 19, 26, 29 och 30 i respektive kommittémotion 2020/21:1832 av Julia Kronlid m.fl. (SD) och 2020/21:2026 av Linda Lindberg m.fl. (SD). Även i motion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 39 anges att åtgärder krävs för att stärka personers livssituation bl.a. genom att förbättra barnfamiljers ekonomi genom stärkt föräldrapenning och bostadsbidrag och ett stärkt underhållsstöd.

Vänsterpartiet

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslår i partimotion 2020/21:2970 att riksdagen anvisar 400 000 000 kronor mer till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2021. Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisas 100 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag. Som en konsekvens av att regeringen förslag om tillfälligt nedsatt arbetsgivaravgift för personer mellan 19 och 23 år avvisas kan anslaget minskas. Till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisas 500 miljoner kronor mer än i regeringens förslag till följd av motionärernas förslag om att den bidragsgrundande inkomsten i bostadsbidraget ska höjas till 180 000 kronor.

Kristdemokraterna

Ebba Busch m.fl. (KD) föreslår i partimotion 2020/21:2774 yrkande 43 att riksdagen anvisar 925 200 000 kronor mer till utgiftsområde 12 än vad som

föreslås i budgetpropositionen för 2021. Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisas 82 miljoner kronor mer än i regeringens förslag eftersom motionärerna motsätter sig att antalet föräldrapenningdagar för nyanlända föräldrar begränsas för barn yngre än två år. Till anslaget 1:3 Underhållsstöd anvisas 100 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag eftersom motionärerna prioriterar höjt barnrelaterat bostadsbidrag i stället för höjt underhållsstöd. Till anslaget 1:4 Adoptionsbidrag anvisar motionärerna 3, 2 miljoner kronor mer än regeringen för att presumtiva adoptionsföräldrar inte själva ska behöva bekosta den obligatoriska föräldrautbildningen. Motionärerna anser att adoptionsbidraget bör höjas för att täcka faktiska kostnader kring adoptionen och förhindra att ekonomiskt svaga grupper utestängs från möjligheten att adoptera. Motionärerna anger att bidraget bör höjas till 90 000 kronor per barn men att detta kan finansieras inom den befintliga ramen för anslaget. I motionen anges att 2 400 miljoner kronor inom anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår ska finansiera förslag om att utöka antalet barnrättsår från fyra till fem samt för att höja jämförelseinkomsten under barnrättsåren från 75 till 85 procent. Reformen finansieras fullt ut genom motionärernas förslag om att pensionsrätten för studieår ska avskaffas. Till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisas 940 miljoner kronor mer än i regeringens förslag. Det barnrelaterade bidraget för hemmavarande barn bör enligt motionärerna höjas med 200 kronor per månad för ett barn, 400 kronor för två barn och 600 kronor för tre eller flera barn. Vidare bör taket för den bidragsgrundande inkomsten höjas med 30 000 kronor.

I samma motion yrkandena 12, 16, 30 och 34 föreslås utökad pensionsrätt för barnår med ett år och höjd jämförelseinkomst, att antalet föräldrapenningdagar för nyanlända föräldrar för barn yngre än två år inte ska begränsas, att det särskilda bostadsbidraget för hemmavarande barn och taket för den bidragsgrundande inkomsten ska höjas samt att adoptionsbidraget ska höjas och att föräldrautbildning för presumtiva adoptivföräldrar ska vara kostnadsfri.

I partimotion 2020/21:3543 av Ebba Bush m.fl. (KD) yrkande 10 föreslås höjt adoptionsbidrag och avgiftsfri föräldrautbildning för adoptionsföräldrar, i kommittémotion 2020/21:2633 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 9 finns förslag om utökad pensionsrätt för barnår med ett år och höjd jämförelseinkomst och i kommittémotion 2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 31 och 32 föreslås höjt bostadsbidrag för hemmavarande barn och höjt inkomsttak i bostadsbidraget.

Utskottets ställningstagande

En generell välfärd som omfattar alla, ett jämställt föräldraskap och barnets bästa i fokus utgör de bärande principerna för familjepolitiken. Familjepolitiken är därutöver omfördelande. Då barnens familjesituation kan se olika ut och behov och önskemål varierar över tid måste samhällets stöd till barnfamiljerna vara konstruerat så att det kan användas på ett flexibelt sätt, och kan anpassas efter föräldrars och barns behov. En generell välfärd som omfattar

alla bidrar till att utjämna ekonomiska villkor och förbättrar levnadsförhållanden för barnhushållen samt har hög legitimitet. Utskottet delar regeringens bedömning att den ekonomiska familjepolitiken har god effekt för att utjämna ekonomiska klyftor, men att det behöver vidtas fler åtgärder. Att förbättra situationen för familjer med låg ekonomisk standard är en prioriterad uppgift. Utskottet ser positivt på att flera förbättringar redan har genomförts. Barnbidraget och studiebidraget har höjts liksom inkomstgränserna i bostadsbidraget.

Ensamstående föräldrar har ofta en knappare ekonomi än föräldrar som är gifta eller sambor. Deras disponibla inkomster består till en relativt stor andel av familjeekonomiska stöd som t.ex. underhållsstöd. För att ensamstående föräldrar ska få en förbättrad ekonomisk situation har underhållsstödet höjts för barn i alla åldersgrupper under flera år, och mest för barn över 15 år. I denna proposition föreslår regeringen ytterligare höjningar i underhållsstödet. Underhållsstödet täcker i dag inte fullt ut hälften av normalinkomsten för barnet efter det att hänsyn har tagits till barnbidrag och studiebidrag. Det gäller särskilt de äldre barnen inom underhållsstödssystemet. Mot bakgrund av vad som framkommit anser utskottet att det finns starka skäl för att tillstyrka att underhållsstödet höjs i enlighet med regeringens förslag. En förstärkning av ekonomin är även positivt för barnen.

I sammanhanget noteras att det pågår en utredning om översyn av regelverken för underhållsstöd och bostadsbidrag för att modernisera förmånerna och bl.a. få en förbättrad fördelningsmässig träffsäkerhet. Utredningen ska lämna sitt betänkande i mars 2021.

Utskottet noterar även att regeringen avser att påbörja införandet av en familjevecka. Reformens syfte är att bl.a. underlätta för föräldrar som förvärvsarbeter att kombinera arbetsliv och familjeliv, förbättra förutsättningarna för föräldrar att förvärvsarbeta, främja minskat deltidsarbete och ge föräldrar till något äldre barn bättre möjligheter att vara lediga tillsammans med barnen. Den närmare utformningen bereds för närvarande inom Regeringskansliet, och regeringen avser att återkomma i frågan.

I enlighet med ett tillkännagivande från riksdagen har retroaktivtiden inom efterlevandestödet förkortats från sex månader till en månad fr.o.m. den 1 januari 2020. Regeringen anger att i fråga om den del av tillkännagivandet som rör om efterlevandestöd ska få lämnas till barn som bor i HVB-hem eller liknande pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att se över regelverket. Regeringen avser att återkomma med förslag om begränsningar i efterlevandestödet. Tillkännagivandet är således inte slutbehandlat. Förslaget föreslås leda till minskade utgifter för 2021.

Riksdagen har bestämt ramen för utgiftsområde 12 till ca 104 miljarder kronor för 2021. Utskottet, som nu ska bestämma nivån på de olika anslagen inom utgiftsområdet, anser att de anslagsnivåer som regeringen föreslagit är rimliga och bör godtas. Av det skälet kan utskottet inte se att det för närvarande finns utrymme för förändringar i övrigt av de familjepolitiska stöden, t.ex. ändringar i föräldraförsäkringen, höjt adoptionsbidrag och bostadsbidrag.

Utskottet tillstyrker med det anförda regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 12 och förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken. Därmed tillstyrker utskottet proposition 2020/21:1 punkterna 1 och 2 och avstyrker motionerna 2020/21:3523 (M) yrkandena 1 och 2, 2020/21:3524 (M) yrkande 26, 2020/21:3105 (SD), 2020/21:1832 (SD) yrkandena 2, 4, 7, 13, 14, 16, 19, 26, 29 och 30, 2020/21:2026 (SD) yrkandena 2, 4, 7, 13, 14, 16, 19, 26, 29 och 30, 2020/21:2035 (SD) yrkande 39, 2020/21:2970 (V), 2020/21:2774 (KD) yrkandena 12, 16, 30, 34 och 43, 2020/21:2633 (KD) yrkande 9, 2020/21:3408 (KD) yrkandena 31 och 32 samt 2020/21:3543 (KD) yrkande 10.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 12 (M)

Maria Malmer Stenergard (M), Katarina Brännström (M), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) och Ann-Sofie Alm (M) anför:

Sverige har – förutom pandemin – att hantera en hög arbetslöshet och en grov kriminalitet. I Moderaternas budgetmotion för 2021 fokuserar vi därför på att se till att Sverige ska ha beredskap för att pandemin kan förvärras, på att knäcka arbetslösheten och att bekämpa kriminaliteten.

För att ta höjd för ett läge där coronakrisen förvärras innehåller Moderaternas budget en krisbuffert. Den kan användas för att dels stärka hälso- och sjukvården, dels användas till att stötta ekonomin för att pressa tillbaka arbetslösheten när smittspridningen nu återigen tar fart.

För att knäcka arbetslösheten ser vi till att återupprätta arbetslinjen genom att strama åt de svenska bidragssystemen, införa ett bidragstak, se till att nyanlända gradvis ska kvalificera sig till de svenska bidragssystemen samt växla ineffektiva skatteavdrag mot bredare skattesänkningar på arbete och investeringar. Valfärden tillförs mer resurser samtidigt som det villkoras med ett skattehöjarstopp för att inte framtida skattehöjningar ska hota en ekonomisk återhämtning. Den klyfta i beskattning mellan löntagare och pensionärer som regeringen inför tas bort.

För att bekämpa kriminaliteten föreslår vi en mönsterbrytande kriminalpolitik för att krossa gängen och återupprätta tryggheten. Det handlar om bl.a. dubbla straff för gängkriminella, visitationszoner och att göra det straffbart att vara med i kriminella gäng. Det handlar också om att exempelvis hela rättsväsendet tillförs resurser och att göra polisyrket mer attraktivt.

Genom att fokusera på att lösa Sveriges stora problem kan vi se till att Sverige blir ett land där arbetslösheten pressas tillbaka, fler är trygga och att resurserna till välfärden kan växa.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 12. Moderaternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2020/21:3422. Motionen behandlas i betänkande 2020/21:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 5 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 12. Förslaget till statens budget för 2021 inom utgiftsområde 12 läggs fram i kommittémotion 2020/21:3523. Moderaternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 12 innebär följande.

Ensamkommande barn och ungdomar försörjs av samhället genom placering i HVB-hem, stödboende eller familjehem. Därför anser vi att rätten till

efterlevandestöd bör avskaffas för barn och ungdomar som bor i dessa boenden. Vidare införs en tidsgräns i aktivitetsstödet, vilket innebär att fler blir berättigade till bostadsbidrag och att detta anslag ökar. Till följd av förslag på andra områden minskas anslaget för föräldraförsäkring.

Sammantaget anvisar vi 220 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 12 för 2021.

2. Statens budget inom utgiftsområde 12 (SD)

Linda Lindberg (SD), Julia Kronlid (SD) och Jonas Andersson i Skellefteå (SD) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 12. Sverigedemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2020/21:3530. Motionen behandlas i betänkande 2020/21:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 6 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 12. Förslaget till statens budget för 2021 inom utgiftsområde 12 läggs fram i kommittémotion 2020/21:3105. Sverigedemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 12 innebär följande.

Båda föräldrarna bör ha rätt till tillfällig föräldrapenning vid mödravårdsbesök. Vidare bör reglerna för graviditetsspenning ändras så att fler får graviditetsspenning, antalet dubbeldagar ökas från 30 till 60 dagar och antalet s.k. pappadagar ökas med fem dagar samt den sjukpenninggrundande inkomsten skyddas fram till dess att senaste barnet har uppnått tre års ålder. Vidare höjs adoptionsbidraget med 10 000 kronor per barn och följer kostnadsutvecklingen. Vidare höjs bostadsbidraget för att stärka familjer med svag ekonomi. För rätt till efterlevandestöd bör krav ställas på att barnet bor i Sverige och är svensk medborgare alternativt har EU/EES-medborgarskap samt att föräldrarna hade svenskt medborgarskap eller EU/EES-medborgarskap eller var folkbokförda i Sverige vid dödsfallet eller försvinnandet. Slutligen införs ett nytt anslag, Bidrag till förstföderskor, för att täcka engångskostnader som uppstår i samband med att det första barnet föds.

Sammantaget anvisar vi 3 140 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 12 för 2021.

3. Statens budget inom utgiftsområde 12 (V)

Ida Gabrielsson (V) anför:

I Vänsterpartiets budgetmotion, Vägen ut ur krisen – en plan för jämlikhet och grön omställning, presenterar vi omfattande satsningar på välfärden och ett reformerat skattesystem i syfte att öka jämlikheten genom omfördelning och skapa förutsättningar för att lyckas med den gröna omställningen. När var och

en gör saker för sig, utan hänsyn till att våra liv är sammanbundna i ett samhälle, drar de rika ifrån, välfärden kollapsar och klimatet havererar. Men när vi gör saker tillsammans blir det bättre för oss alla, då kan vi stärka välfärden, öka friheten för de allra flesta, skapa rättvisa och jämlikhet samt lyckas med den nödvändiga omställningen.

I förra årets budgetproposition valde regeringen att lägga miljardbelopp på att skattesubventionera hushållsnära tjänster, köksrenoveringar och sänkt inkomstskatt för höginkomsttagare, i stället för att satsa på att säkra välfärdens långsiktiga finansiering eller stärka produktivitetstillväxten i den svenska ekonomin. I årets budgetproposition tar regeringen dessvärre den här politiken till en ny nivå. När regeringen prioriterar de rika framför att ta tag i de växande klyftorna så vill Vänsterpartiet välja en annan väg.

Vänsterpartiet vill ha ett jämlikt, hållbart och rättvist samhälle. Vi satsar på att minska klyftorna och på att stärka den generella välfärden. Våra satsningar är centrala för ett jämlikare samhälle. Mycket av de pengar vi lägger går till välfärden i syfte att skapa bättre kvalitet och arbetsvillkor samt fler arbetstillfällen och inte minst – en välfärd som omfattar fler. Vänsterpartiets plan för ett jämlikt samhälle och en grön omställning sätter därmed de ekonomiskt mest utsatta, välfärden samt miljön och klimatet i fokus. Vi avsätter ca 70 miljarder kronor mer än regeringen på reformer som syftar till att bygga ett robust, hållbart och rättvist samhälle för alla. Vänsterpartiet har samma finansiella sparande som regeringen vilket innebär att de reformer vi tillskjuter är finansierade via ökade skatteinkomster som höginkomsttagare och personer med stora förmögenheter och kapitalinkomster får bära.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 12. Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2020/21:3170. Motionen behandlas i betänkande 2020/21:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 7 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 12. Förslaget till statens budget för 2021 inom utgiftsområde 12 läggs fram i kommittémotion 2020/21:2970. Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområdet.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 12 innebär att den bidragsgrundande inkomsten i bostadsbidraget höjs till 180 000 kronor. Till följd av att regeringens förslag om tillfälligt nedsatt arbetsgivaravgift för personer mellan 19 och 23 år avvisas minskas vidare anslaget för föräldraförsäkring.

Sammantaget anvisar vi 400 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 12 för 2021.

4. Statens budget inom utgiftsområde 12 (KD)

Hans Eklind (KD) anför:

Kristdemokraterna vill skapa förutsättningar för ett samhälle med god ekonomisk tillväxt och ett företagsklimat som står sig starkt i den globala konkurrensen. En välfungerande ekonomisk politik ger oss resurser att satsa på välfärden, som en god vård och omsorg och en bra skola. Med genomtänkta reformer kring arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap. Den ekonomiska politiken ska också stärka familjerna och det civila samhället, vilket är en grund för ett samhälle byggt på gemenskap där människor känner tillit till varandra.

Coronapandemin förde snabbt Sverige och omvärlden in i en synnerligen djup lågkonjunktur, som en konsekvens av de åtgärder som regeringar världen över behövt ta för att stoppa smittspridningen av sjukdomen covid-19. Även om vissa tecken på ljusning finns ett halvår senare, befinner vi oss fortsatt i kraftig lågkonjunktur och ett skört ekonomiskt läge. Situationen framåt är till stor del avhängig hur smittspridningen utvecklas världen över och restriktionerna med den.

I omvärlden ser vi också ökade risker när fattigdomen växer i pandemins spår. Den extrema fattigdomen ökar för första gången på tjugo år. 80 procent av dessa nya fattiga lever i medelinkomstländer, där det finns viktiga delar av globala värdekedjor. Med sämre möjligheter för fattigare länder att bekämpa den ekonomiska krisen – när möjligheter att låna till stora ekonomiska stimulanser är små och biståndet riskerar att sina – uppstår stort mänskligt lidande och dessutom risk för spridningseffekter i världsekonomin.

I Sverige finns risk att arbetslösheten biter sig fast på höga nivåer under lång tid, vilket skulle ha negativa hälsoeffekter, medföra sociala problem och undergräva offentliga finanser samt därmed välfärdens långsiktiga finansiering. De omfattande korttidspermitteringarna innebär ett dämpat behov av att nyanställa den närmaste tiden, då framför allt den outnyttjade personalreserven sysselsätts när produktionen återhämtar sig. Det gör att situationen för de arbetslösa riskerar att bli värre, när persistenseffekter uppstår. Denna negativa utveckling på arbetsmarknaden kommer kunna skapa svåra problem där de som haft svårt att få jobb redan i högkonjunktur, framför allt äldre, utrikes födda och de med lite eller ingen utbildning, hamnar i långvarig arbetslöshet i lågkonjunktur.

Samtidigt som vi ska hantera den stora och breda påverkan på vårt samhälle som coronapandemin medfört behöver vi klara att möta de stora samhällsproblem som fanns före pandemin och som i flera fall förvärrats av densamma. Det handlar framför allt om den arbetslöshet som riskerar att bita sig fast, den vårdskuld som lagts till redan långa vårdköer, de brister i äldreomsorgen som satts i blyxtbelysning och den djupt oroande brottsutvecklingen.

Att klara detta kräver ledarskap och förmåga att prioritera. Men regeringen och dess samarbetspartier sätter prestige för att få genomföra sina respektive partimärkta favoritreformer framför Sveriges bästa. Även om det också finns

bra delar i budgeten är det uppenbart att ingen tar ansvar för helheten – i stället läggs en historiskt stor budget med många illa beredda, ineffektiva och tidsmässigt felaktiga förslag.

De som blivit av med jobbet, blivit utsatta för brott, väntat länge på nödvändig vård eller upplevt en otrygg äldreomsorg förtjänar bättre. I vår budgetmotion prioriterar vi därför annorlunda. Våra förslag till jobbreformer syftar till att arbetsgivare ska vilja anställa personer som i dag är arbetslösa i stället för att ge stöd till anställningar som redan finns.

Vi föreslår ett nationellt grepp för att beta av vårdskuld och vårdköer och ta i anspråk all vårdkapacitet som kan uppbringas – oavsett var i landet den råkar finnas.

Vi vill tillföra större resurser till äldreomsorgen än regeringen. Vi vill införa verktyg för att kraftigt öka antalet platser i anpassade boenden för äldre, möta de sociala behoven och förbättra den medicinska kompetensen. Dessutom föreslår vi stora satsningar på att äldreomsorgens personal ska kunna arbeta under skäligena villkor.

Vi menar att alla delar av rättsväsendet nu måste få betydande tillskott, något regeringen och dess samarbetspartier glömde bort när de satt vid förhandlingsbordet. Vi vill se till att poliser i yttre tjänst blir fler och att de förebyggande insatserna förstärks.

Det finns en enorm kraft i vårt samhälle som manifesterats i den solidaritet som visats under pandemin. Vård- och omsorgspersonal har slitit för att rädda liv och hälsa. Företagare och anställda har kämpat för att rädda företag från att gå i graven. Civilsamhället har sträckt ut en hand till utsatta.

Nu måste också politiken göra sitt. Vi är beredda att ta oss an uppgiften. För patienterna i vårdköer, för de äldre som behöver omsorg samt för brottsoffren och de arbetslösa. Sverige förtjänar bättre.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 12. Kristdemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2020/21:3530. Motionen behandlas i betänkande 2020/21:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 8 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 12. Förslaget till statens budget för 2021 inom utgiftsområde 12 läggs fram i kommittémotion 2020/21:2774. Kristdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 12 innebär följande.

Antalet föräldrapenningdagar för nyanlända föräldrar bör inte begränsas för barn yngre än två år. För att täcka faktiska kostnader kring adoptionen och förhindra att ekonomiskt svaga grupper utesluts från möjligheten att adoptera höjs adoptionsbidraget till 90 000 kronor per barn och den obligatoriska föräldrautbildningen görs kostnadsfri för presumtiva adoptionsföräldrar, vilket finansieras inom den befintliga ramen för anslaget för adoptionsbidrag. För att kompensera föräldrar som går ned i arbetstid, eller är hemma i större utsträckning med sjuka barn, utökas antalet barnrättsår från fyra till fem och

jämförelseinkomsten under barnrättsåren höjs från 75 till 85 procent, en reform som finansieras fullt ut genom att pensionsrätten för studieår avskaffas. Regeringens förslag om höjt underhållsstöd avvisas till förmån för ett förslag om höjt barnrelaterade bostadsbidrag med 200 kronor per månad för ett barn, 400 kronor för två barn och 600 kronor för tre eller flera barn. Även taket i den bidragsgrundande inkomsten i bostadsbidraget höjs med 30 000 kronor.

Sammantaget anvisar vi 925 200 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 12 för 2021.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:1 Budgetpropositionen för 2021 utgiftsområde 12:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.1 och 3.9).
2. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2021 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt tabell 1.1.

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:1832 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny form av tillfällig föräldrapenning vid mödravårdsbesök för båda föräldrarna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mjukare bedömning av graviditetspenning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett särskilt bidrag till förstföderskor och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utökad tidsram för skyddande av sjukpenninggrundande inkomst och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka antalet dubbel dagar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler antal dagar vid barns födsel eller adoption och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka bostadsbidraget och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja adoptionsbidraget och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra krav på intyg vid ansökan om efterlevandestöd och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på medborgarskap vid ansökan om efterlevandestöd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2026 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny form av tillfällig föräldrapenning vid mödravårdsbesök för båda föräldrarna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mjukare bedömning av graviditetspenning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett särskilt bidrag till förstföderskor och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utökad tidsram för skyddande av sjukpenninggrundande inkomst och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka antalet dubbeldagar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler dagar vid barns födsel eller adoption och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka bostadsbidraget och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja adoptionsbidraget och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra krav på intyg vid ansökan om efterlevandestöd och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på medborgarskap vid ansökan om efterlevandestöd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta fram ett paket med åtgärder för att stärka personers livssituation bl.a. genom att förbättra barnfamiljers ekonomi genom stärkt föräldrapenning och bostadsbidrag och ett stärkt underhållsstöd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2633 av Hans Eklind m.fl. (KD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka pensionsrätten för barnår med ett år och höja jämförelseinkomsten i pensionsrätten för barnår och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2774 av Ebba Busch m.fl. (KD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka pensionsrätten för barnår med ett år samt att höja jämförelseinkomsten i pensionsrätten för barnår och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om antalet föräldrapenningdagar för nyanlända med barn som är yngre än två år och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja det särskilda bostadsbidraget för hemmavarande barn samt inkomsttaket och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt adoptionsbidrag och kostnadsfri föräldrautbildning för presumtiva adoptivföräldrar och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabellen i motionen.

2020/21:2970 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2020/21:3105 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD):

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja bostadsbidraget för hemmavarande barn och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja inkomsttaket i bostadsbidraget och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3523 av Maria Malmer Stenergård m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om efterlevandestöd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergård m.fl. (M):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten till efterlevandestöd för barn och ungdomar i HVB- och familjehem samt stödboenden ska avskaffas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3543 av Ebba Busch m.fl. (KD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja adoptionsbidraget och avgiftsfri föräldrautbildning för adoptionsföräldrar och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2021 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Tusental kronor

Anslag		Regeringens förslag	M	SD	Avvikelse från regeringen	
					V	KD
1:1	Barnbidrag	33 680 849	±0	±0	±0	±0
1:2	Föräldraförsäkring	47 651 790	-170 000	1 530 000	-100 000	82 000
1:3	Underhållsstöd	2 593 662	±0	±0	±0	-100 000
1:4	Adoptionsbidrag	14 784	±0	2 000	±0	3 200
1:5	Barnpension och efterlevandestöd	1 018 600	-150 000	-142 000	±0	±0
1:6	Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag	5 366 856	±0	±0	±0	±0
1:7	Pensionsrätt för barnår	8 070 800	±0	±0	±0	±0
1:8	Bostadsbidrag	5 180 666	100 000	750 000	500 000	940 000
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>						
99:1	Bidrag till förstföderskor	±0	±0	1 000 000	±0	±0
Summa för utgiftsområdet		103 578 007	-220 000	3 140 000	400 000	925 200

BILAGA 3

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

I Härigenom föreskrivs att 18 kap. 20 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.**20 §¹**

Underhållsstöd till ett barn lämnas med

– 1 573 kronor i månaden till och med månaden då barnet fyller 11 år,

– 1 723 kronor i månaden från och med månaden efter den då barnet har fyllt 11 år till och med månaden då barnet fyller 15 år, och

– 2 073 kronor i månaden från och med månaden efter den då barnet har fyllt 15 år.

– 1 673 kronor i månaden till och med månaden då barnet fyller 11 år,

– 1 823 kronor i månaden från och med månaden efter den då barnet har fyllt 11 år till och med månaden då barnet fyller 15 år, och

– 2 223 kronor i månaden från och med månaden efter den då barnet har fyllt 15 år.

Första stycket gäller om inte något annat följer av 21–24 och 26–30 §§.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2021.

2. Den nya bestämmelsen tillämpas första gången i fråga om underhållsstöd som avser juli 2021.

¹ Senaste lydelse 2018:743.